

PROVISIONAL INSTITUTIONS OF SELF GOVERNMENT

KUVENDI I KOSOVËS
СКУПШТИНА КОСОВА
ASSEMBLY OF KOSOVO

Zakon Br. 02/L-36

O DUVANU

Skupština Kosova,

Na osnovu nadležnosti Privremenih institucija samouprave na Kosovu datih od strane Privremene administracije ujedinjenih nacija, misija na Kosovu (UNMIK) Uredbom br. 2001/9 od 15. maja 2001. godine o Ustavnom okviru za privremenu samoupravu na Kosovu;

Na osnovu Zakona o zdravstvu na Kosovu;

U cilju uspostavljanja zakonskog osnova za uređenje, unapređenje i poboljšanje zdravstvenog stanja građana Kosova, putem poboljšanja sistema za finansiranje zdravstvene nege.

Usvaja:

ZAKON O DUVANU

I. Opšte Odredbe

Član 1

1.1. Cilj ovog Zakona je podržavanje ulaganja društva u nameri ublažavanja reagovanja nad jednim velikim javnim zdravstvenim problemom, a naročito:

- i. da štiti zdravlje građana posebno nakon naučnog dokazivanja i evidentiranja implikacije duvana na porast incidenata mnogobrojnih bolesti opasnim po život;
- ii. da štiti decu, omladinu i ostale od uzroka koji omogućavaju upotrebu duvanskih proizvoda i zavisnost od njih;
- iii. da poveća nivo poznavanja i da probudi samosvest građana u vezi opasnosti upotrebe duvana, pomoću efektivne i informativne komunikacije;
- iv. da štiti građane, na određenoj mogućoj meri, od opasnosti i nepoželjnog izlaganja dimu duvana; i
- v. da reguliše i kontroliše proizvode duvana i njihovu raspodelu shodno namerama javnog zdravlja.

1.2. Ovaj Zakon određuje mere o ograničenju i zabrani pušenja duvana na javnim mestima, opasnog sadržaja cigara, obavezno stavljanje beleški o štetnim uzrocima pušenja duvana i nadgledanja sprovođenja ovog Zakona.

II. Značenje izraza

Član 2

Za upotrebu ovog Zakona, biće primenjena sledeća značenja:

Duvan, podrazumeva biljku familije duvana *Nicotiniana* različitih vrsta i klasa, genetski modificirane ili nemodificirane, sa svim njenim sastojcima,

Proizvodi duvana, podrazumeva proizvode izrađenih od samog duvana genetski modificirani ili nemodificirani, ili delimično proizvedeni od duvana koji se upotrebljavaju kao piće, uzimaju se pomoću nosa, sisanja ili žvakanja.

Duvan za oralnu upotrebu, podrazumeva sve proizvode izrađenih od samog duvana (genetski modificirani ili nemodificirani) ili delimično proizvedeni od duvana koji se upotrebljavaju pomoću usta ali se ne piju,

Katran, podrazumeva ostatak suvog dima duvana bez nikotina,

Nikotina, je otrovni alkaloid koji se nalazi u duvanu i ima otrovno dejstvo na autonomni nervni sistem.

Sastav, podrazumeva svaku vrstu substance ili elementa izuzev ostalih dela biljke prirodnog duvana procesiranog, koji se upotrebljava tokom proizvodnje proizvoda duvana, a koji je prisutan tokom finalne proizvodnje pojavljujući se na različite forme kao što su papir, filter, boja, i lepak.

Pušenje duvana, u okviru ovog Zakona podrazumeva i upotrebe proizvoda duvana neobazirajući se na tome da se dim duvana, koji se oslobađa tokom pušenja, uzdiže aktivno ili pasivno, i kao posledice su utvrđene štete zdravlja aktivnih kao i pasivnih pušača koji su izloženi dimu duvana,

O štetnim posledicama, pušenja duvana su naučni dokazi o nanošenju štete zdravlju, bolesti koje skraćuju život pušača kao i nepušača koji se nalaze u istoj zatvorenoj prostoriji u kojoj se puši duvan.

Preventivne mere protiv pušenja, predstavljaju sve preduzete mere sa namerom zaštite i poboljšanja zdravlja kao i povećavanje kvaliteta života građana,

Javno mesto, podrazumeva zatvorenu prostoriju namenjenu za dve ili više osoba obuhvatajući i prostorije u kojima se odvijaju aktivnosti zdravstvene i socialne oblasti, edukacije i obrazovanja, sporta i rekreacije, lokali ugostiteljstva, kulture i umetnosti, prostorije predviđene kao čekaonice, prostorije za sastanke, radne prostorije privatne ili javne, sve sale za okupljanje, sredstva javnog transporta. Otvorene terase, balkoni, ne podrazumevaju se kao javna mesta.

IOS, Internacionalna Organizacija za Standarde. IOS predstavlja mrežu standardnih međunarodnih institucija 148 zemalja sa centrom u Ženevi, u Švajcarskoj.

III. Neophodni uslovi

Član 3

3.1. Zabranjuje se proizvodnja i promet cigara koje sadrže:

1. Više od 10 mg katrana u jednoj cigari,
2. Više od 1 mg nikotina u jednoj cigari,
3. Više od 10 mg monoksidkarbona u jednoj cigari,

3.2. Proizvodnja i promet cigara sa sastavom navedenim pod tačkom 1 član 3 obavezuje se od 1. januara 2005. godine

Član 4

4.1. Vlada Kosova ili njene ovlašćene Institucije, shodno naučnim podacima, ovlašćena je da zabrani upotrebu raznovrsnih sastava tokom proizvodnje duvana a posebno sastojcima koje uzrokuju zavisnost.

4.2. Svi proizvodi duvana proizvedeni ili importirani koji se izlažu tržištu na Kosovu moraju biti testirani.

4.3. Testiranja za katran, nikotin i monoksidkarbon, u sadržaju jedne cigare, moraju biti obavljani u laboratorijama licenciranih od strane Ministarstva Zdravlja. Izveštaji rezultata testiranja moraju se dostaviti Ministarstvu Zdravlja u određenim rokovima.

4.4. Vlada Kosava je ovlašćena da zahteva od strane proizvođaća ili uvoznika duvana, dodatni test da bi konstatovala sadržaj ostalih substanca koje nisu obuhvaćene u tački 4.3 člana 4.

4.5. Testiranja substanci obuhvaćene tačkom 3 člana 4, trebaju se obaviti u skladu standarda određenih od strane Ministarstva Zdravlja uz primenu standarda IOS. Trebaju se upotrebiti ovi standardi, IOS standard 4387 za katran, 10315 za nikotin i 8454 za monoksidnikarbon. Tačnost količine katrana i nikotina na pakovanju, utvrđuje se pomoću IOS standarda 8243.

4.6. Testiranja i rezultati testiranja obavljaju se i predaju, u vremenskom roku određenom od strane Ministarstva Zdravlja.

4.7. Za svaku izmenu hemijskog sastava duvana koju preduzme proizvođač ili uvoznik, treba se obavestiti Ministarstvo Zdravlja od same strane proizvođaća ili uvoznika duvana.

4.8. Ako se od strane licencirane laboratorije ustanovi da sadržaj primljene mustre jedne serije proizvoda duvana, ne sadrži predviđenu vrednost prema zakonu, onda se treba čitava serija udaljiti sa tržišta.

4.9. Institucija ovlašćena od strane Vlade Kosova nadgledaće regulisanje znakova i sadržaja proizvoda duvana koji se proizvode, ili uvoze i prodaju na tržištu Kosova.

Član 5

5.1. Proizvodi duvana koji se prodaju na tržištu Kosova moraju imati znak u saglasnosti sa procedurama predviđenim zakonskim aktom.

5.2. Svaka vrsta individualnog pakovanja proizvoda duvana koji se proizvodi ili uvozi i koji je na prometu i prodaje se na tržištu Kosova treba imati ove podatke:

- a. Količinu nikotina,
- b. Količinu katrana,
- c. Količinu monoksidkarbona,
- d. Njen serijski ili ekvivalentni broj,
- e. Ime i adresu proizvođača ili uvozača,
- f. Broj jedinica na individualna pakovanja proizvoda duvana,
- g. Ime i adresu institucije odgovorne za pakovanje, u slučaju kada se pakovanje ne obavi od strane proizvođača.

5.3. Svaka vrsta pakovanja i svaka vrsta prezentirana informacija u vezi proizvoda duvana ne treba ostavljati pogrešan utisak o karakteristikama duvana i njegovom dejstvu na zdravlje ljudi, obuhvaćajući tu i informacije da je jedna vrsta proizvoda duvana manje štetna od druge vrste. Prema tome zabranjeno je da na pakovanju duvana piše: "lako", "mnogo lako", "mekano", "bez katrana" ili slične informacije.

Član 6

6.1. Svaka vrsta pakovanja i marketing proizvoda duvana mora imati informaciju o negativnim posledicama po ljudsko zdravlje upotrebom duvana.

6.2. Svaka celina pakovanja proizvoda duvana treba imati ove opomene:

- a) Opšte napomene:
 - I. "Pušenje ubija" ili
 - II. "Pušenje duvana ozbiljno ugrožava vaše zdravlje i vašu okolinu";
- b) Dodatne napomene kao što su:
 - I. "Duvan ugrožava vaše zdravlje "
 - II. "Pušenje duvana uzrokuje rak"
 - III. "Pušenje duvana kod trudnica poremećuje razvoj deteta"
 - IV. "Pušenje duvana uzrokuje infarkt i moždani udar"
 - V. "Pušenje duvana skraćuje vaš život"
 - VI. "Da zaštitimo decu: ne dozvolite da uzdišu dim vaše cigare".

6.3. Osnovna napomena kao i ona dodatna moraju se jasno postaviti i da tokom preokretanja pakovanja budu jasne i vidljive i da se prezentiraju redovno.

6.4. Opšta napomena štampa se na vidljivoj površini celine pakovanja kao i na svakoj vrsti pakovanja osim providnih omotača.

6.5. Dodatna napomena štampa se na drugoj vidljivoj površini celine pakovanja kao i na svakoj vrsti pakovanja osim potpuno providnih omotača.

6.6. Opšta napomena treba obuhvatiti najmanje 30% spoljne površine individualnog pakovanja. Kada se doda i dopunska napomena, procenat obuhvatanja spoljne površine treba biti najmanje 50%.

6.7. Tekst napomene količine nikotina, katrana i monoksidkarbona treba se:

- i. štampati sa crnim duplim fontom Helvetike na belom sfontu. Veličina fonta treba biti odgovarajuća da tekst obuhvati veći deo površine predviđene za napomene;
- ii. malim slovima osim prvog slova prema pravopisnim pravilima;
- iii. da se postavi pravo, paralelno na čošku gornjeg dela pakovanja;
- iv. tekst se ograničava sa duplom linijom 3 do 4 mm koja ne spada i ne križi tekst napomene ili drugih informacija;
- v. tekst mora biti na službenim jezicima.

6.8. Štampanje teksta napomene ne sme biti na banderoli (zastavici) za takse pakovanja.

6.9. Štampani tekst treba biti neizbrišljiv i koji se ne može uklanjati i nikako ne treba biti skriven nad ostalim štampanim tekstom na pakovanju, ili da se tokom otvaranja pakovanja ošteti.

6.10. Pakovanje se treba obeležiti serijskim brojem ili nekom uskladnom metodom koja omogućava lako određivanje mesta i vremena proizvodnje duvana.

6.11. Ministarstvo Zdravlja je ovlašćeno da izmeni ili dopuni opšte kao i dodatne napomene.

Član 7

7.1. Proizvođači ili uvoznici proizvoda duhana moraju dostaviti odgovornim organima listu o svim sastojcima i njihove količine koja se upotrebljava tokom proizvodnje proizvoda duvana najmanje jednom u toku kalendarske godine.

7.2. Listi treba dostaviti razloge ubacivanja ovih sastojaka u proizvodnji duvana. Obavezno navesti funkciju i karakteristike sadržaja.

7.3. Lista, takođe treba biti dostavljena uz toksikološke beleške od strane proizvođača ili uvozača, u vezi sastojaka proizvoda duvana, a posebno izvještavanjem u vezi njihovog dejstva na zdravlje i osobine koje uzrokuju zavisnost.

7.4. Redosled sastojaka duvana na listi će biti prema njihovoj težini.

7.5. Treba se zaštititi svaka informacija u vezi specifične formule proizvodnje što predstavlja tajnu tržišta.

7.6. Odgovorni organi trebaju javno navesti informacije primljene od strane proizvođača ili uvoznika proizvoda duhana dostavljajući i listu o sastojcima za svaki proizvod o količini katrana, nikotine i monoksidnog karbona.

IV. Mere za smanjivanje i ograničavanje pušenja duvana

Član 8

8.1. Zabranjuje se reklamiranje i promovisanje bilo kakve forme proizvoda duvana svim fizičkim i pravnim licima.

8.2. Nijedno lice ne može reklamirati proizvode duvana bilo koje forme, u ime drugog fizičkog ili pravnog lica.

8.3. Prodavac kojem nije zabranjena prodaja proizvoda duvana, može da postavi ove proizvode u njegovoj prostoriji tržišta shodo zakonom na snazi, može da dostavi i informacije da se tu prodaje duvan ali samo ako su te informacije praćene sa ostalim zdravstvenim informacijama u skladu sa ovim i ostalim zakonima. Ne smeju se upotrebiti informacije koje promovišu ili pružaju ostale podatke u vezi ovih proizvoda duvana. Stavljanje proizvoda duvana na tačku prodaje treba biti skrivena od opšte publike van prodajne tačke.

8.4. Zabranjuje se svaka vrsta sponzorizacije od strane preduzeća koji se uglavnom bave proizvodnjom i prodajom proizvoda duvana.

8.5. Zabranjuje se prodaja ili dostavljanje proizvoda duvana od lica mlađih od 18 godina.

8.6. Zabranjuje se prodaja duvana van za to određenih mesta.

V. Prodaja proizvoda duvana

Član 9

9.1. Prodaja ili dostavljanje proizvoda duvana zabranjuje se:

- a. svim zdravstvenim institucijama i organizacijama,
- b. školama, gimnazijama, univerzitetima i ostalim obrazovnim institucijama,
- c. svim vrstama sportskih, rekreativnih i kulturnih objekata,
- d. mestima na kojima je zabranjeno shodno uredbama ili drugim zakonima.

9.2. Prodaja ili pružanje duvana zabranjuje se da se vrši pomoću:

- a. automatskih mašina za prodaju,
- b. mesta i samouslužnih metodama
- c. pomoću poštanskih službi i medija za komunikaciju bilo koje forme ili
- d. ostalih metoda definirane pravilnikom ili drugim zakonima.

9.3. Svaki distributer ili prodavac proizvoda duvana mora imati licencu o raspodeli ili prodaji produkta duvana.

9.4. Licenca iz tačke 9.3 člana 9 izdaje se od ovlašćenog organa od strane Vlade Kosova.

9.5. Zabranjuje se prodaja ili dodela duvana za žvakanje ili uzimanje pomoću nosa.

9.6. Zabranju je se prodaja proizvoda duvana osobama ispod 18 godina.

9.7. Na svim mestima gde se prodaju proizvodi duvana mora se postaviti znak zabrane prodaje osobama mlaćim od 18 godina. Znak taćke 9.5 člana 9 treba da bude postavljen na vidljivom mestu za ćitanje iz udaljenosti najmanje 5m.

9.8. Zabranjuje se prodaja proizvoda duvana van originalnog pakovanja proizvođaća ili uvozaća.

VI. Zabrana pušenja duvana

Ćlan 10

10.1. Zabranjuje se pušenje duvana na svim javnim ili privatnim institucijama u kojima se pružaju zdravstvene usluge.

10.2. Zabranjuje se pušenje duvana na svim javnim ili privatnim institucijama edukacije obrazovanja i nadgledanja dece i mladih.

10.3. Zabranjuje se pušenje duvana na javnim prostorijama, osim prostorija predvićdenih za pušenje.

10.4. Na javnim prostorijama, osim onih odrećdenih prema taćkama 10.1 i 10.2 ćlana 10, mogu se obezbediti mesta za pušenje duvana, ali ova mesta ne mogu obuhvatiti uobićajena mesta ćekanja za nepušaće, i biti ta mesta koja se ne moraju obilaziti tokom radnog vremena.

10.5. Prostorija predvićdena za pušenje duvana ne sme biti veća od 30% od prostora tog lokala.

10.6. Odrećdivanje prostorije za pušaće mora se obaviti od strane pravnog ili fizićkog lica odgovornog za odrećdenu prostoriju.

10.7. Prostorija za pušaće treba biti snabdevena sa aparaturom za izvetranje, pepeljarama kao i sredstva protiv požara.

10.8. Odgovorna osoba javne prostorije moćže zabraniti pušenje po svim prostorijama, postavljanjem pismenog znaka na samom ulazu objekta kao i unutar nje.

10.9. Odgovorna osoba javne prostorije treba postaviti znake odobravanja ili zabrane pušenja na vidljivim mestima i koji se mogu ćitati iz daljine od 5 m.

10.10. Na javnim mestima i na radnim mestima privatne ili javne imovine gde je zabranjeno pušenje ne trebaju biti postavljene pepeljare.

10.11. Vlada ima pravo da zahteva dodatne uslove za prostorije u kojima će biti dozvoljeno pušenje duvana.

VII. Preventivne mere protiv pušenja duvana

Član 11

11.1. Sve institucije koje se bave edukacijom i obrazovanjem dece i mladih, obavezuju se da preuzmu aktivnosti, promovisanja i buđenja samosvesti kod mlađeg stanovništva, o posledicama koje uzrokuje pušenje duvana.

11.2. U cilju realizacije zaštite zdravlja građana od štetnog uticaja pušenja duvana, Vlada Kosova formira profesionalni odbor za kontrolu duvana.

11.3. Odbor mora imati od 11 do 15 članova obuhvatajući: predstavnike Ministarstva Obrazovanja, Privrede i Financija, Zaštite Sredine, Zdravstva, Omladine i Sporta, lekara, predstavnika sredstva za informisanje i civilno društvo.

VIII. Nadzor

Član 12

12.1. Nadzor sprovođenja ovog zakona obavljaju centralni i opštinski Inspektori, svako na svom polju: sanitarni Inspektori, zdravstveni, rada, tržišta i obrazovanja. Zadatci, prava i odgovornosti određuju se specifičnim zakonima za inspekciju, na određenim poljima.

12.2. Sanitarni inspektori obavljaju nadgledanje sprovođenja članova: 3,4,5,6,7,8,9,10, i 11 ovog zakona.

12.3. Inspektori zdravstva nadgledaju sprovođenje člana 9 ovog zakona.

12.4. Inspektori tržišta nadgledaju sprovođenje člana 9 ovog zakona.

12.5. Inspektori rada nadgledaju sprovođenje člana 9 i 10 ovog zakona.

12.6. Inspektori obrazovanja nadgledaju sprovođenje člana 10, i 11 ovog zakona.

12.7. Za nadgledanje tačke 6 člana 9, ovlašćeni organ od strane Vlade Kosova može odrediti osobe koje su mlađe od 18 godina, za obavljanje inspekcije.

12.8. Svaka određena osoba za inspekciju ispod 18 godina obavezna je da vrši dužnost uz nadgledanje inspektora starijeg od 18 godina.

IX. Kaznene odredbe

Član 13

13.1. U slučaju kada odgovorni inspektor ustanovi da se duvan prodaje nasuprot odredbama predviđenih ovim zakonom, inspektor je obavezan rešenjem da pravnom ili fizičkom licu zabrani daljnu prodaju duvana.

13.2. Novčanom kaznom od 5.000–10.000 Evra kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

- i. proizvodi ili uvozi proizvode duvana nasuprot članu 3, 4, 5, 6, i 7 ovog zakona,
- ii. reklamira ili promovise proizvode duvana nasuprot članu 8 ovog zakona,
- iii. sponzoriše nasuprot članu 8 ovog zakona,
- iv. prodaje ili pruža proizvode duvana nasuprot članu 9 ovog zakona,
- v. dozvoljava pušenje duvana na javnim prostorijama nasuprot članu 10 ovog zakona.

13.3. Fizička lica koja puše na radnom mestu nasuprot članu 10, kažnjavaju se sa 5% od ličnih mesečnih dohodaka.

13.4. U vrednosti od 3.000–5.000 Eura kazanit će se pravna lica koja:

- i. ne postave na vidljivom mestu znak za zabranu pušenja za osobe mlađih od 18 godina,
- ii. ne postave na vidljivom mestu zabranu koja će se jasno videti kao što je predviđeno članom 10 ovog zakona,
- iii. ne postave znakove zabrane pušenja duvana po zdravstvenim institucijama, institucijama za edukaciju obrazovanje i nadgledanje, shodnu članu 10 ovog zakona.

13.5. Na mestu događaja ovlašćeni inspektor kažnjava građanina u vrednosti od 20 Evra za prekršaj ukoliko:

- i. građanin bude pušio u zdravstvenom objektu, objektu za edukaciju, obrazovanje ili nadgledanje, nasuprot članu 10 ovog zakona,
- ii. građanin bude pušio duvan na javnom mestu, u prostoriji koja nije predviđena za pušenje nasuprot članu 10 ovog zakona.

X. Prelazne i završne odredbe

Član 14

14.1. Proizvođači i uvozači proizvoda duvana obavezni su da u roku od 6 meseca nakon stupanja na snagu ovog Zakona odrede beleške (znakove) na pakovanjima proizvoda duvana određeno shodno ovom Zakonu.

14.2. Institucije i raznovrsne organizacije obavezne su da u roku od 4 meseca postave znakove o zabrani pušenja duvana i da odrede mesta gde se može pušiti duvan, ukoliko se bude odlučilo o tim mestima, nakon stupanja na snazi ovog Zakona.

Član 15

Ovaj zakon stupa na snagu 30 dana nakon usvajanja u Skupštini Kosova i proglašenja od Specijalnog Predstavnik Generalnog Sekretara Ujedinjenih Nacija.

Zakon Br. 02/L-36
3 Oktobar 2005

Predsednik Skupštine Kosova,

akademik Nexhat Daci